

Halászati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

II. évfolyam

2001/Április

A Haltermelők Országos Szövetsége
és a Halászati Termék Tanács információs és marketing hírlevele

A Balatonon törékeny az ökológiai egyensúly

A Balaton a maga 60 ezer hektárnyi területével hazánk természetes vízfelületének felét képviseli. A magyar „tenger” azonban nem csupán a pihenési feltételeket, a csodás környezetet biztosítja az embereknek. Ahhoz, hogy ne „halott” víz legyen a Balaton, jelentős erőfeszítéseket kell tenniük azoknak a gazdálkodóknak, vízügyi szakembereknek, akik a tó biológiai egyensúlya felett őrködnek. Az idegenforgalmi szezon három-négy hónapra zsugorodott, s a vendégek mit sem érzékelnek abból a kemény munkából, amit az említett szakemberek egész évben, télen-nyáron végeznek. Tölg László, a Balatoni Halászati Rt. vezérigazgatója szerint baj volna, ha az idegenforgalmat megzavarnák, ugyanis a halászok – akárcsak a rejtkezugban megbúvó halak – régóta tudják, hogyan maradjanak „láthatatlanok” a nagyközönség előtt.

• Aki nem jártas a szakmában, azt gondolná a cég nevét hallván, hogy a Balatoni Halászati Rt. tulajdonában van a Balaton. Pedig nem ez a helyzet...

– Nem bizony, hiszen a Balaton a magyar államé, s a benne lévő hal is mindaddig, amíg mi, vagy egy horgász ki nem fogja. A Balatonon mi nem halászati, hanem halgazdálkodási tevékenységet folytatunk.

• Mi a különbség a kettő között?

– A halgazdálkodás sokkal szerteágazóbb, mint a halászati tevékenység. A mi feladatunk a haltelepítés, ami a Balaton esetében nem kevés. Évente 250 tonna két-nyaras pontyot helyezünk ki, ezen kívül egymillió darab előnevelt süllőt, 50 ezer darab egygyaras süllőt és 250 ezer előnevelt csukát. A horgászjegyek, területi engedélyek érvényesítése a részvénytársaság joga, s ebből bevételünk is származik. A halgazdálkodási tevékenységünk a termelési célú halászatot alárendelte az ökológiai, a vízminőségi és az említett horgászturizmus érdekeinek. Az ipari haltermelés tehát minden tevékenységek melléktermékeként jelenik meg a cég életében.

• Mit jelent ez?

– Elsősorban olyan halfajok halászásával kell foglalkoznunk a kötelezettségeink révén, amelyek nem kívánatosak a Balatonban, vagy pedig horgász érdekeket a meglévő állomány nem biztosít. Gondolok itt elsősorban az angolnára és a busára. Az angolnát tíz év alatt sikeresen kiritkították, a busa esetében pedig most zajlik ez a folyamat. A harmadik tömeghalunk, a keszegfélék, melyeknek az esetlegesen túlszaporodott állományát le kell halásznunk. Így az éves fogásunk 500–600

A horgászturizmus működtetésében és fejlesztésében – értelemszerűen – nekünk is elsődleges feladatunk, szerepünk van.

tonnára tehető, ami tavaly nem realizálódott, mivel aszályos évünk volt. Az aszály a természetes vízi halászatra is kihatott. Az éves halmennyiség 90–95 százaléka tehát ezekből a halfajokból tevődik ki. A nemes halak, a horgászokat nagyon érdeklő halfajok 5–10 százalékot képviselnek a cég fogásaiban. Ily módon a halászat és a horgászat jól megfér egymás mellett. Mi azonban nem csak a Balatonon dolgozunk. A cégnek 1500 hektár komplett kiépítettségű tógazdasága van, komoly telelőrendszerekkel, előnevelő tavakkal, ivató tavakkal, továbbá két kisebb kapacitású keltető házak-

Tartalom:

Élénk vita a közgyűlésen	3
Tárgyalás az OMMI-val	3
A múlt év a számok tükrében	4
Középpontban a képzés helyzete	5
Receptsarok	5
Keressük az év halfőzőjét	6
A halászati jog pályázatairól	6
Körösi Halászati, vagy Körösi Szövetkezet?	7
Halászati ágazat Széchenyi-terv pályázata	8

kal. Az éves termelésünk bruttó 1500 tonna. Jelen pillanatban a cég elérte azt, hogy saját termelésből mind a balatoni kihelyezéseket, mind a saját kihelyezéseket biztosítani tudja, s minden korosztályból eladásra is futja.

• Lehet-e gazdaságosan dolgozni a Balatonon?

– A jelenlegi technológiával nem! Ennek két oka van. Az egyik: a halászati tevékenység jövedelmezőségi szintje rendkívül alacsony, az élő munka igény magas, ugyanakkor az általunk fogott halak a piacon – legalább is a jelenlegi feldolgozottság szinten – csak olcsón értékesíthetők. Ezért is szorgalmazzuk az új feldolgozó építését. Miután az irmapusztai feldolgozónk kapacitása évente ezer tonna, szükségünk van még egy hasonló nagyságú, korszerű feldolgozóra. Zöldmezős beruházásként fogtunk bele az építkezésbe, ugyancsak az irmapusztai telepen. Ma még az engedélytervek készülnek. Az új üzem már korszerű, mindenféle biztosítási rendszerrel ellátva épül,

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

A Balatonon törékeny az ökológiai egyensúly

(Folytatás az 1. oldalról)

s ezáltal alkalmas lesz arra, hogy a fogyasztók által is elismert értéken tudjuk majd a balatoni halat, s az abból készült termékeket értékesíteni.

• **Ha tehát jól értettem a szavait, a balatoni halászatból nem lehet megélni. Kapnak-e állami segítséget?**

– Természetesen. A többségi tulajdonos, az ÁPV Rt. évente hozzájárul a költségeinkhez, s a szaktárca a busából készült termékeket normatív módon támogatja.

• **Egészséges-e a balatoni halállomány?**

– A tő haleltartó képességéhez, környezeti viszonyaihoz képest egészséges. Példa erre a ritka halpusztulás. Természetesen minden tavasszal előfordul szórványos halelhullás, hiszen egy hosszú, jéggel borított tél, pláne ha hó is van rajta, a halállományban okozhat gyengülést, aminek egy természetes tavaszi elhullás – éppen az ivási stressz miatt – lehet a következménye. Ugyanakkor a tő állapota labilis, gyorsan reagál a környezeti változásokra, mert sekély a tő vize.

• **Az elmúlt években viszont azt lehetett hallani, látni, hogy a Balaton vízminősége stabilizálódott és jó. Ittak a tő vízből, ezzel is bizonyítva, hogy jó a víz minősége...**

– Én nem szívesen innék a Balaton vizéből, annál is inkább, mert aki eddig ivott, az előbb-utóbb elkerült a pozíciójából. Nem jó ómen a Balaton vizéből inni... De félre a tréfával. Vízközépen, egy szélcsendes délután, esetleg kora tavasszal valóban kiváló a vízminőség, de mindenki elfelejti azt, hogy a tavalyi évet megelőző hat-hét esztendő csapadékos volt. A Balaton vízkicsérélődési üteme az átlagos 11 évről öt évre csökkent. Öt éven keresztül a sok csapadék következtében beérkezett víz öblítette a Balatont. Ugyanakkor a 2000-es aszályos év rendkívüli vízhiányt idézett elő, s tavaly a legalacsonyabb vízszint éppen hogy elérte a 60 centimétert. Ha ezek az aszályos évek tovább folytatódnak – s miért ne folytatódna! – előbb-utóbb előállnak olyan körülmények, amelyek beindítják a káros folyamatokat.

• **Mit tudnak tenni annak érdekében, hogy a tő állapota stabilizálódjon?**

– Mindenképpen fel kell készülnünk arra, hogy a változó körülményekhez igazítsuk a haltelepítést és a halfogást. Együtt kell működni a tudományos intézményekkel, végre kell hajtani a tudományos alappon meghozott intézkedéseket, amennyiben a halállomány úgy változik, hogy a beavatkozás szükségessé válik. Gondolok itt elsősorban a gardára, amely – véleményem

szerint – a busa után a második legnagyobb problémája a tónak. Olyan információink vannak, hogy a busa mellett a gardaállomány a többihez képest jelentősen elszaporodott. A gardát – akár a busát – szelektív módon meg kell gyéríteni.

• **A gyérítést hogyan tudják elvégezni? S miért kell a busaállományt is csökkenteni, amikor nem is olyan régen még betelepítették vele a tavat?**

– Amikor a '80-as évek elején a busát betelepítették, akkor az volt az általános vélemény az egész világon – így az akkori döntéshozókat nem lehet hibáztatni – hogy a busa kieszi a felszaporodott algát a tóból. Azóta megváltozott a halbiológiai álláspont a szűrőtráplálkozású növényevő halakkal kapcsolatban, mivel felfedezték, hogy nem szelektíven szűrik a vizet, hanem megeszik a zooplankton is, pláne, ha hibridekről van szó. Bár a Balatonban lévő busa genetikailag az egyik legtisztább, de azért hibridek. Ha a hal megeszi a zooplankton, ami fogyasztja az algát, akkor éppen az ellenkező hatást érzük el. S ha egyéb környezeti körülmények (tápanyag, hőmérséklet, víz) összeadódhatnak, akkor az alga még inkább elszaporodik. Ez kisebb tógazdaságokban, víztározókban nem így van, mert ott ha két kilóra megnő a hal, kifogják. A Balatonban manapság 15–20 kilós egyedek élnek, amelyeket viszont ki kell fogni.

• **Kifogják?**

– Csak úgy tudjuk kifogni, ha lemondunk más halfajok fogásáról, mert ehhez új eszközökre, úgynevezett eresztő hálókra van szükségünk. Immár ötödik éve folyamatosan fogjuk a nagy busákat, évente 250 tonnát tudunk jelenleg kifogni. Ez a mennyiség azonban kevés, mert a busa éves súlygyarapodása eléri a 400–500 tonnát. Az egyedszám valószínűleg nem nő, bár senki nem bizonyította be, hogy nem szaporodik. Erre ugyanis minden esélye adott. Az ikrája ugyanúgy viselkedik, mint a gardaé, meleg vízben gyorsan kikel, tehát előfordulhat, hogy szaporodik. A gardával más a helyzet. Ez egy kicsi, vékony húsú hal, korábban azért fogták, mert a pikkelyéből gyöngyházfényt készítettek. Akkor még nem léteztek a szintetikus gyöngyházfény festékek, így óriási piaca volt a garda pikkelyeknek. Ma viszont azt kell megoldani, hogy az egészséges húsából milyen piaci terméket állítsunk elő.

• **Az eddig elhangzottakból úgy tűnik, hogy magas szintű együttműködési és kompromisszumkésztséget kell mozgósíta-**

niuk ahhoz, hogy egyáltalán dolgozni tudjanak...

– Több szervezet él és dolgozik a Balaton körül, amelyik valamelyik területnek magáénak vallja a tavat. Minket leginkább a vízügyi hatóság munkája érint, s a velük való jó együttműködés fontos a számunkra. Aztán a horgászokkal is szeretnénk jó kapcsolatot fenntartani, ami azért nehéz, mert nincs egy egységes horgászszervezet. Létezik ugyan a Balatoni Horgász Egyesülés, amelynek 14 tagja van, s akikkel gyümölcsöző a kapcsolatunk. Egyébként is elmondhatom, hogy a tíz évvel ezelőtti állapothoz képest ma sokkal jobb a kapcsolat. A halórzés tekintetében, ami a Balaton halállományának egészségmegőrzését is jelenti, együtt kell működni a vízügyi hatósággal. Jelenleg ez is működik. Aztán a Balaton Fejlesztési Tanács, az önkormányzatok, az idegenforgalmi, a turisztikai szervezetek is jelen vannak, s úgy érzem, hogy a politikai kapcsolataink is megfelelő szinten működnek. Egyben biztos vagyok, s ezt Woyanovich professzor is többször hangsúlyozta, hogy a Balatonon horgászbottal halgazdálkodást végezni nem lehet. Az ipari termelő halászatnak itt kell lennie a tavon, annál is inkább, mert amikor 1899-ben megalakult a Balatoni Halászati Rt., az akkor is siker történetként vonult be a halászság életébe.

• **Végezetül: mondana néhány adatot a cégről?**

– Jelenleg 340-en dolgoznak a cégnél, kiváló szellemi kapacitás gyűlt össze a csapatban, s a halászati szakembereink is igen jól képzettek. Arra vagyok a legbüszkébb, hogy szakmailag jól képzett csapat dolgozik a termelés minden területén. Az elmúlt évben – igaz, csak egy ingatlan értékesítéssel – nyereségesek voltunk, de tudomásul kell venni azt, hogy állami támogatás nélkül ma még nem vagyunk életképesek. A feldolgozóüzem sokat javít a gazdálkodási eredményeken. Most készí-

...a Balatonon horgászbottal halgazdálkodást végezni nem lehet.

jük a három éves stratégiai tervünket, amelyben három fő kitörési pontot fogalmazunk meg. A már említett feldolgozó üzem gazdálkodása fontos, a horgászturizmus fejlesztése ugyancsak nélkülözhetetlen. A harmadik a halórzás hatékonnyá tétele és fokozása. A legnagyobb kárt ugyanis az illegális halászás okozza, a mi becslésünk szerint évente 600 millió forint értékű halat lopnak el a Balatonból. Tavaly 45 kilométer hosszú olyan hálót szedtünk ki a tóból, amit nem mi tettünk ki. S ez csupán csak néhány százaléka a feketén elhelyezett hálónak, a haltolvajlás iparszerűnek is mondható. Ezt meg kell szüntetni, s úgy gondolom, öt-tíz éven belül sikerül is megállítani a tolvajlást, amennyiben pénzt, paripát, fegyvert kapunk hozzá.

Hajtun György

Élénk vita a közgyűlésen

A Halászlati Terméktanács 2001. március 6-i közgyűlésén erősen jelentkezett annak igénye, hogy a termékpálya szereplőinek érdekeivel ellentétes magatartás eseteire szankciók bevezetése szükséges. Ugyanakkor a termelési önkorlátozás és az intervenciós alap bevezetése nem talált támogatókra.

A Halászlati Terméktanács részére a tagok által küldött 2000. évi adatok alapján Balogh József igazgató beszámolt a termelés és értékesítés alakulásáról. Sajnálatos, hogy a tagok részéről tanúsított adatszolgáltatási fegyelem romlott. (A termelés alakulásáról lásd külön cikkünket a 4. oldalon.)

A termelés stabilizálásához a belső piacra kell koncentrálni. Ebben segítséget nyújt a hatékony marketing munka, a pontycentrikus termelés helyett az egyéb, a fogyasztók szemében nagyobb értéket képviselő fajok tenyésztésének előtérbe helyezése, a turizmus fellendítése, az integrált értékesítés megszervezése, a feldolgozottsági fok növelése. A kiszámítható

belső piac pedig visszahat a termelésre, főképp a halárák alakulására. 1997 óta folyamatosan csökkennek a halárák. A 2000. évi egész éves átlagár 322 Ft volt, de ezen belül a IV. negyedévben 240-260 Ft-os pontyárral is lehetett találkozni. Az árak tekintetében egyre nagyobb a zűrzavar.

A Halászlati Terméktanács megalakulása óta évente háromszor közzéteszi az elnökség által meghatározott ajánlati árait. Ezek az árak irányadó árak, be nem tartásuk mindeddig nem vont maga után semmilyen következményt. A tavaly év végén átélt, és főleg a termelőket súlyosan érintő piaci zavar azonban megszólaltatta a gyűlés résztvevőit. „A javaslati áraknak hangsúlyt kell adni” – hangzott el az igény. Ma

már szükség van ezeknek az áraknak a törvényes úton történő betartatására. A piacon tömegesen megjelenő olcsó hal, melynek vételi ára a termelés önköltségét sem fedezi, veszélybe sodorja a gazdaságok létét. A szankcionálás eszközét tekintve a tagságból való kizárás, vagy egy-egy pályázati lehetőségtől való elutasítás talán nem a legjobb „fenyítőeszköz”. Viszont a jogszerűtlen piaci magatartás kezelésére megoldást kell találni. Ennek szellemében a közgyűlés határozatot hozott (5/2001. sz. kg. határozat), melynek értelmében egy három tagú bizottság szerződés tervezetét készít.

A közgyűlés résztvevői részéről felmerült annak az igénye is, hogy az étkezési hal kategóriájába kerüljön be a horgász-célú hal is. Az FVM ARH képviselője elmondta, hogy a horgászhal mögött kevés olyan érv áll, ami alapján betehető ebbe a kategóriába. Az étkezési hal ugyanis a halfogyasztás növelése céljából élvez támogatást, míg a horgászhal esetében ez a cél nem egyértelmű.

Vámkérdésben a brüsszeli tárgyalás azt az eredményt hozta, hogy 2001-től a meg-

(Folytatás a 4. oldalon)

Tárgyalás az OMMI-val

2001. március 7-én a Haltermelők Országos Szövetsége és az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet megbeszélést tartott az OMMI székházában. A következő témákról esett szó: pontyforgalmazás, fajtaelismerés, tenyésztő szervezetek felülvizsgálati terve, 2001. évi teljesítményvizsgálat, tenyésztett pontyfajták természetes vizekbe való kihelyezése és az egyetemek tudományos munkája.

A pontyforgalmazást illetően megfogalmazásra kerültek a származási igazolás kiállításával, illetve az elismert pontyfajták vizsonteladásával kapcsolatos szempontok. Ennek megfelelően a jövőben az alábbiak szerint történhet a forgalmazás:

Minden eladott pontytételtől a tenyésztő szervezet származási igazolást köteles kiállítani. A tenyésztő szervezettől vásárló egyén vagy szervezet a vásárolt pontyot csak olyan szállítólevél kíséretében adhatja tovább, amelyen feltüntetni a kívánt adatokat: pl. származási igazolás sorszáma, tenyésztő szervezet neve stb.

Amennyiben a tenyésztő szervezet vagy a tenyésztőtől vásárló szervezet saját részre helyezi ki a pontyot, kísérőjegyet kell kiállítani.

A szállítólevél vagy kísérőjegy másolatát a vásárló elküldi az eladó tenyésztő szervezetnek, hogy ezáltal a fajtatulajdonos nyomon követhesse a pontyállomány mozgását.

Az OMMI és más illetékes hatóság a pontyállomány forgalmazását a tenyésztő

szervezetnél és a halkeltető állomásokon ellenőrizheti a keltetési napló, a kiadott származási igazolás, illetve a beérkezett szállítólevelek vagy kísérőjegyek alapján.

Megállapodás született arra vonatkozólag, hogy a jövőben a tenyésztő szervezet által eladott pontyanyákat chippel kell jelölni. Az anyaforgalmazás nyomon követésének biztosítása céljából minden tenyésztő szervezet szerződést köt a vásárlóval, illetve szaporító-keltetőházzal a pontyanya 5 évig történő használatára. 5 év után megszűnik a szaporító-keltetőháznak eladott fajtára a származási igazolás kiadásának joga.

Az OMMI és a Haltermoszl egyetértett abban, hogy a 2001. áprilisában esedékes tenyésztő szervezeti felülvizsgálatra az 1996-ban már teljesítményvizsgált fajtákkal rendelkező gazdaságok (Dinnyési Ivadéknével Tógazdaság, Balatoni Halászlati Rt., Hortobágyi Halgazdaság Rt., Tatai Mezőgazdasági Rt., Béke Agrárszövetkezet) kerülnek. A több fajtával rendelkező tenyésztő szervezetek esetében az ellenőrzés kiterjedhet az adott tenyésztő szervezet összes fajtájára. Mindemellett a fenti gazdaságok 1996-ban vizsgált fajtái az idén kontroll teljesítményvizsgálaton vesznek részt.

Az új pontyfajták bejelentését illetően mindkét szervezet elfogadta az a javaslatot, hogy a jövőben az „Állatfajták Elismerési Szabályzatában” rögzített vizsgálati para-

méterek alapján történhet a fajtabejelentés, melyet az OMMI ellenőriz.

A megbeszéléseken egyetértés volt abban, hogy természetes vízi telepítéseknél az üzemtervben szereplő Tiszai és Dunai vadpontyok kerüljenek kihelyezésre a folyómedrekbe, amennyiben az előírt mennyiséget e fajták nem fedezik, akkor egyéb elismert pontyfajták is kihelyezésre kerülhetnek. A folyó mellékágakba és holtágakba ugyancsak elismert pontyfajták telepíthetőségét kellene elérni.

Az ülés végén *Magyar István*, a Kaposvári Egyetem halászlati laboratóriumának munkatársa beszámolt két, náluk használatos kutatási eljárásról és kérte az illetékes szervezetek támogatását.

Az egyik eljárás, a DNS mikroszatellit markereken alapuló azonosítási eljárás, mely rokonsági kapcsolatok felderítésére szolgál.

A másik a CT, vagyis a teljes test in vivo vizsgálata, mely a hasznos hús feltárás mellett a reprodukciós teljesítmények előrejelzésére is használható: pl. ivarszervek térfogatának mérésével.

A szarvasi Halászlati és Öntözési Kutatóintézet tevékenységéről (kutatási tevékenységek, génbank fenntartása (17 magyarországi és 15 külföldi pontyfajta), nemesítési és szelekciós munkák, teljesítményvizsgálat lebonyolítása, védett és veszélyeztetett hal-fajok szaporítása, fenntartása és visszatelepítése a természetes vizekbe, sperma mélyhűtés) *Gorda Sándor* tájékoztatta a szervezete-
teket.

Élénk vita a közgyűlésen

(Folytatás a 3. oldalról)

lévő vám 50 százalékát, míg 2002. és 2003. években a fennmaradó 25-25 százalékát építik le.

Az igazgató által előterjesztett 2001. évi költségvetés éles vitát váltott ki. A tagdíj 20 %-os emelése a költségek növekedése miatt indokolt ugyan, a jelenlevők egyenye az alacsony halárak miatt mégis kifogásolta azt. Az elnökség korábban tartott ülésén a tagok elismerték az emelés jogosságát, és miután a közgyűlés is megszavazta, a tagdíj mértékéről határozat született.

A Halászati Termék Tanács jelenleg 75 tagot számlál. A 2000. évben 4 tagot vett fel, 2 lépett ki, és a közgyűlés 5 tagot zárt ki.

Az ágazati marketingmunka nagy támogatottságot élvez a tagság körében. A marketing munka céljaira jelenleg a tagság a tagdíj 10 százalékának megfelelő összeget fizet be egy erre a célra elkülönített számlára. Amennyiben a tagok ennél nagyobb összeget is hajlandók a célra áldozni, úgy érdemes volna az egyéni szervezéseket megfontolni, és ezt a pénzt önkéntesre fordítani.

A két erősen vitatott témában - termelési önkorlátozás, intervenció alap - továbbra sem született a termelők részére elfogadható szabályzat. Tekintettel arra, hogy nem garantált áras termékről van szó, az FVM ARH nem köt szerződést. Ennek megfelelően csak belső, a Halászati Termék Tanács tagjaira vonatkozó kvótát állapíthatunk meg. Ebben a formában azonban a közgyűlés résztvevői nem tartották időszerűnek a szabályzat bevezetését és alkalmazását. A közgyűlés a termelési önkorlátozás szabályzatának tárgyalását a 13/2001. sz. kgv. határozat értelmében levette a napirendről.

Az intervenció alap a termelési önkorlátozás elvetésétől függetlenül bevezethető, amennyiben arra a közgyűlés által elfogadott szabályzat születik. Azonban erre sem sikerült az ARH-val szerződést kötni. Ettől eltekintve létrehozhat a szakma egy elkülönített alapot az esetleges piaci zavar kezelésére. Amennyiben ezt megvalósítjuk és érvényes szabályzat születik, úgy piaci zavar esetén az FVM kiegészítheti a meglévő keretet, de erre vonatkozóan nem kapunk garanciát. A közgyűlés végül úgy döntött, nem kívánja tárgyalni a szabályzatot és közgyűlési határozattal levette a napirendről. Így az eddig befizetett összegeket a Halászati Termék Tanács 2001. április 30-ig visszafizeti a befizetőknek.

Sz. J.

A múlt év a számok tükrében

A Szövetség és a Termék Tanács vezetősége 2000. évben határozta el, hogy átszervezi közös adatbázisát, oly módon, hogy az ott tárolt adatokból könnyen lekérdezhetőek és számíthatóak legyenek a termelési és kereskedelmi mutatók. Mivel az 1999. évben kapott termelési adatok már ebben a rendszerben dolgoztuk fel, az elmúlt év adatlapjainak feldolgozásával, immár két év adatainak összevetésével vonhatunk le következtetéseket. Jelen cikk keretein belül, az adatokat elemelve, csak a főbb sarokszámokat közöljük, a bővebb táblázatokat az érdeklődők megtalálhatják a Szövetség honlapján (www.haltermosz.hu).

Elemzésünkben a „Fehér Könyvben” is évente feldolgozott „Lehalászási Összesítők” számunkra is megküldött összesített adatait vesszük górcső alá, abban bízva, hogy a számok rendezett halmazából kiolvashatók halászati termelésünk aktuális trendjei.

Az elmúlt év termelési adatairól 16 411 hektár területéről kaptunk információt, míg ugyanez a szám 1999-ben 15 324 hektár volt. A két év területi adatait csak azon 33 gazdaság esetében összegezve, akik mindkét évben beadták jelentésüket az 1999. évi 14 625 ha a 2000. évben 14 097 hektárra csökkent.

Az összes beérkezett jelentést összesítve és az adatokat hektárra vetítve, látható, hogy a jelentések szerint valamennyi főbb tógazdasági halunknál, nőtt az egy hektárról lehalászott egyenyras hal mennyisége 2000-ben. Az egyenyras busa összes termelése az 1999-ben jelentett 114 405 kilogrammról (15 324 ha-ról) 2000-ben 169 419 kilogrammra növekedett (42%-os növekedés hektáronként), míg a pontya esetében 1 059 tonnáról 1 185 tonnára (7%/ha) emelkedett az egyenyras termelés.

Mind a ponty, mind pedig a busa esetében csökkent azonban a kétényras korosztály termelése hektáronként 5 illetve 14 százalékkal. A kétényras pontya a kisebb egyedcsúly mellett, darabszámában is csökkent az 1999-es adatokhoz képest. A ponty és a busa étkezési méretben lehalászott mennyisége is csökkent 2000-ben az 1999. évi mennyiséghez képest. Mivel beküldött kihelyezési adatokban nem tapasztalható visszaesés, e termelés visszaesés két fő oka az elmúlt év rendkívül kedvezőtlen időjárása (aszály, gyakori oxigén hiány) és az ebből is következő (és a megemelkedett takarmány áraknak is köszönhető) kisebb mértékű takarmányozás. Ezt igazolja a

csökkent hektárra eső keményítő érték felhasználás is.

A kétényras lehalászási adatok alapján a tavalyihoz hasonló termelési körülmények esetén az étkezési ponty mennyiségének 2001. évi csökkenése is jósolható. Meg kell azonban jegyezni, hogy az étkezési busa esetében a csökkenés egyik fő oka, hogy az aszályos év miatt elmaradt néhány nagy busatermelő víztározó lehalászása, ami ebben az évben, már bizonyára megtörténik majd. Hasonlóan a ponty esetében is, sok termelő halasztotta tavaszra a lehalászást. 2000-ben is növekedett viszont a piaci amur hektáronkénti lehalászott mennyisége. E faj kétényrasának termelése is növekedett, ami előre vetítheti az idei étkezési

A kétényras lehalászási adatok alapján a tavalyihoz hasonló termelési körülmények esetén az étkezési ponty mennyiségének 2001. évi csökkenése is jósolható.

amur mennyiség növekedését is. Ugyancsak növekedett, sőt több mint háromszorosára nőtt (1999.: 109 t, 2000.: 643 t) az „Egyéb nemeshal” kategória értéke, ami elsősorban a növekvő intenzív rendszerű afrikai harcsa termelés következménye. A jövőben valószínűleg érdemes

lesz külön gyűjteni ezeket az adatokat, már csak a tógazdasági mutatók torzulásának elkerülésére is.

A természetes vizekről kapott fogási adatok csökkenő tendenciája a féléves tisztai halászati tilalommal is magyarázható.

**Balogh József
Bardócz Tamás**

Piaci árak Németországban			
	Nürnberg	München	Dresden
	kg/DM		
Ponty	8-10	16,50	-
Süllő	20-24	38	-
Csuka	20-24	34	-
Harcsa	20-26	-	-
Amur	6-10	18	-

(Forrás: Fisher & Teichwirth 2001. 3. sz.)

Középpontban a képzés helyzete

A halászati képzés jelene és jövője is napirenden szerepelt a Haltermelők Országos Szövetségének legutóbbi, március 30-ai ülésén. Az elnökség tagjai megvitatták a halászátról és a horgászátról szóló törvény végrehajtása során szerzett tapasztalatokat. Előzetesen állást foglaltak a fehér könyv tartalmi összeállításáról, vagyis a szövetség és tagjai működésének elmúlt évi eredményeit tartalmazó kiadványról.

Dr. Orosz Sándor igazgató beszámolt a legutóbbi (január 26-án volt) elnökségi ülés óta eltelt időszak legfontosabb eseményeiről és intézkedéseiről. Volt miről számot adni, mivel egymást követték a fontosabbnál fontosabb események: februárban egyeztető tárgyalás Tokajban az egy vízfelületre több pályázó között. A tárgyalás nem hozott sikert. Ugyancsak februárban Szarvason, a Haltenyésztési Kutató Intézet adott otthont egy megbeszélésnek, amelyen a debreceni Farmer Expón való halászati részvétel lehetőségeit vitatták meg a szakemberek. Márciusban az immár hagyományos halászbálra került sor, s fogadtuk a svéd Gazdaszövetség delegációját. Tárgyaltak Mohácson az országos halfőző verseny előkészületeiről. Március 6-án tartotta a Halászati Terméktanács a közgyűlést. Az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának ellenőrző albizottsága az állami vízterületek halászati jogának pályáztatásáról hallgattak meg beszámolót.

A legtöbb szó a marketing tevékenységről esett. Úgy tűnik, hogy a szövetség sikeresen pályázik az állami támogatásra. Ám a pénzforrás még így is szűkös, ezért az elnökség osztotta azt az álláspontot, hogy egy sor rendezvényt vállalkozói alapon bonyolítsanak. Igen nagy az érdeklődés a halételek országos ünnepeire iránt, továbbá

az iránt is, hogy 2002 legyen a hal éve. Mindezen eseményekről a Halászati Lapok számaiban folyamatosan és részletesen beszámoltunk.

A fehér könyvvel kapcsolatban elhangzott, hogy a szövetség tagjainak gazdasági eredményein túl a világtendenciákat, az Európai Unióban zajló folyamatokat is bemutatják. A szövetség és a terméktanács közös adatbázisából elemzések készülnek. A termelési táblázatok ugyanúgy szerepelnek, mint az elmúlt években. Külön is foglalkoznak a Tisza cianid szennyezésével, az OMEK értékelésével, a terméktanács és a pontytenyésztő tagozat munkájával. A végleges forma a közgyűlésre készül el.

A vizek pályáztatásával kapcsolatban az elnökség úgy foglalt állást, hogy ebben az időszakban nem kezdeményezik a halászátról és a horgászátról szóló törvény módosítását, mert megzavarná az egyébként is politikával terhelt döntési folyamatokat. A minisztériumok élén történt több miniszteri váltás nem tett jót a munkának, hiszen a lobby tevékenység felerősödött, ami a szakmai, ökológiai szempontokat háttérbe szorítja. (Az albizottság üléséről szóló írásunk a 4. oldalon olvasható.)

A halászati képzés és továbbképzés a szakma jövőjének egyik alappillére, hatásai

hosszú távon jelentkeznek a hazai haltenyésztés és halgazdálkodás egészében. Az egész szakma érdeke, hogy a gyakorlatban dolgozók és az oktatók közötti folyamatos párbeszéd révén a képzés a gyakorlati igényeknek megfelelően fejlődjön. A halászati képzés helyzete jelenleg kettősséget mutat. A gazdag lehetőségeket kínáló felsőfokú képzés mellett az egyetlen középfokú oktatási intézmény beiskolázási gondokkal küzd. Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy egy, a szakma által finanszírozott „halászmesteri ösztöndíj” rendszer milyen hatással lenne a szakmunkás képzésre és fel kell mérni e szakma országos munkaerő piaci helyzetét.

A szövetség évente felméri a halászati képzés helyzetét, és lehetőséget biztosít a gyakorlat és az oktatás közötti párbeszédre. A felsőfokú képzés nem csak a szakember utánpótlás bázisa, de egyre növekvő szerepe van a kutatásban és a fejlesztésben. Jó példa erre a tavaly először kiírt Széchenyi kutatás-fejlesztési pályázat, amely a kért támogatás elnyerése esetén sokat javít a felsőfokú képzés és a gyakorlat közötti párbeszédre. A szövetség mindent megtesz, hogy segítse a halászati képzés valamennyi szintjének gyakorlati oktatását. A Dinnyési Ivadéknével gazdaságban eddig is számos diák töltötte gyakorlatát, de lehetőséget kell biztosítani a gyakorlati idő több gazdaságban történő letöltésére is. Ennek megszervezésében a szövetség központi irodája nyújthat segítséget. Az elnökségi tagok abban is egyetértettek, hogy a szűk keresztmetszet a középfokú képzésnél található.

h-n

Az étkezési ponty és busa termelői árai (Ft/kg)
2001. év 13. hét (március 26-30.)
az ország egyes régióiban

Régió megnevezés	Ponty	Busa
Dél-Alföld	400-414	160-176
Észak-Alföld	370-420	158-170
Dél-Dunántúl	360-420	140-160
Közép-Magyarország	352-400	132-160

Az étkezési ponty és busa fogyasztói árai (Ft/kg)
2001. év 13. hét (március 26-30.)
az ország különböző piacain

	Ponty	Busa
Budapest Nagycsarnok	600	300
Budapest Lehel u.	638	300
Budapest Rákóczi tér	600	300
Budapest Fehérvári u.	590	300
Debrecen	600	350
Győr	580	299
Miskolc	580	350
Pécs	580	220
Szeged	479-500	220-259
Székszárd	560	200

(Forrás: Halászati Terméktanács)

Receptsarok

Lapszámról lapszámmra közlünk ezentúl halétel recepteket. S nem csak saját forrásból szeretnénk dolgozni: várjuk olvasóink saját, tájlelő, házi receptjeit is (a Haltermoszm címére: 1126 Bp. Vöröskő u. 4/b.)

Nagybaracska halászlé Sobri Jóska módra

Hozzávalók 10 személyre:

2 db 1-1,5 kg-os ponty	1 kg másfajta hal	cseresznyepaprika
5-6 fej vöröshagyma	10 dkg fűszerpaprika	1-2 gerezd fokhagyma,
1 db paradicsom	1-2 db zöldpaprika, esetleg	só

A friss halat megtisztítjuk, felbontjuk, mélyen irdaljuk, daraboljuk. Külön tesszük a halfejet, a hasaalját és farkát. A 6-7 centis haldarabokat besózzuk, és 1-2 órán át állni hagyjuk. Lábasba tesszük a halfejet, a hasaalját, a farkát, az apróra vágott vöröshagymát, majd hozzáöntünk 5 liter vizet, végül hozzáadjuk a paradicsomot, zöldpaprikát, cseresznyepaprikát. Fontos, hogy a fűszerpaprikát akkor adjuk hozzá, mikor a lé forni kezd. Erős tűzön 25 percig főzzük, majd hozzáadjuk a haldarabokat, és még 18 percig főzzük. A főzés befejezése előtt megkóstoljuk, ha kell sózzuk. A kész halászlévet átszűrjük. A haldarabokat külön tányéron, a levét frissen kifőzött gyufatésztaival kínáljuk.

Elkészítési idő: 1 óra 30 perc + Egy adag: 720 KJ/173 kcal

Keressük az év halfőzőjét

A Halászati Marketing Bizottság megkezdte a 2002. év egyik legjelentősebb marketing-kommunikációs eseményének, a „Halétel országos ünnepének” szervezését. A „Halétel országos ünnep” reményeink szerint a jövő év leglátványosabb bel-földi eseménye is lesz egyben, ahol verseny keretében, két kategóriában (amatőrök és profik) mérik össze halétel készítésben szerzett tudásukat a nevezők, s a verseny legjobbjai – zsűri döntés alapján – megkapják az „év halfőzője” megtisztelő címet.

Az országos ünnepet – lehetőségeit tekintve – a hazai halfogyasztás növelését megvalósító halászati marketing program fontos elemének, egyben országos vonzerjű rendezvénynek, hagyományt teremtő nemzeti népünnepélynek tekintjük. Terveink szerint a rendezvényre 2002. májusában, Budapesten kerül sor. A szervezés első lépéseként felhívással fordultunk valamennyi általunk ismert (forrás az Internet), ez évben megrendezésre kerülő halászlé, illetve halétel főző verseny szervező-

jéhez, s csaknem húsz szervezetnek küldtük meg nevezést váró felhívásunkat.

A szervezőket tájékoztattuk az esemény megrendezésének céljairól, valamint a kapcsolatos legfontosabb tudnivalókról. Egyben arra kérjük őket, hogy a regionális események három legjobbját nevezzék a jövő évi országos megmérettetésre. A nevezési díjat 10.000 Ft-ban határoztuk meg, mely összeg számításaink szerint a verseny helyszínének biztosítását, kialakítását főbb vonalakban fedezi. Annak érdekében, hogy a „Halétel országos ünnep” csakugyan lehetőséget teremtsen valamennyi ez évi regionális esemény győzteseinek a jövő évi megmérettetésre, levélben megkerestük a megyei közgyűlések elnökeit is, hogy a megye területén megrendezésre kerülő, ám általunk nem ismert halétel főző versenyekről információkat kapjunk. A megyei közgyűlések elnökei folyamatosan küldik visszajelzéseiket, így az ez évi verseny – lista egyre bővül, s reményeink szerint ily módon hamarosan teljessé válik.

A rendezvény látványos és színvonalas megrendezése komoly anyagi finanszírozással valósítható meg. Az ágazati finanszírozáson túlmenően további támogatók megnyerése szükséges. A potenciális támogatói kör igen széles. Első lépésben levélben megkerestük mindazon országos hatókörű szervezetek vezetőit, melyek a „Halétel országos ünnepét” – céljaiból, jellegéből adódóan – várhatóan támogatásra érdemesnek tartják. Levélünk nyomán már megtörtént a kapcsolatfelvétel az FVM vidékfejlesztési programok irodája vezetőjével, az FVM-hez kapcsolódó Országos Területfejlesztési Központ vezetőjével, a Gazdasági Minisztérium csúcsvezetőivel és Budapest Főváros Önkormányzata Turisztikai Bizottságának elnökével.

A velük való tárgyalások, egyeztetések megkezdődtek, hamarosan az eredményekről is számot adhatunk. Konkrét eredménynek, egyben elismerésnek tekinthetjük, hogy a Magyar Turizmus Rt. a „Halétel országos ünnepét” a 2002. évi turisztikai eseménynaptárba beteszi, így azt saját csatornáin keresztül folyamatosan népszerűsíti.

S. V.

A halászati jog pályáztatásáról

A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény 54. paragrafus végrehajtásának tapasztalatait osztotta meg a képviselőkkel Pintér Károly, az FVM vadgazdálkodási és halászati főosztályának a vezetője. Az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának ellenőrző albizottsága azért tartotta fontosnak a tájékoztatást, mert heteken belül eldől, kik nyerik a mintegy ezer vízterület halászati jogát. Dr. Orosz Sándor, az albizottság elnöke határozati javaslatban foglalta össze a képviselők álláspontját.

A halászati törvény 54. paragrafusa három fontos rendelkezést tartalmaz. Az első: a nem állami tulajdonban levő vízterületeken a Magyar Államot megillető halászati jog 1999. január 1-jén megszűnik, s ezt követően a vízterület tulajdonosát illeti meg a halászati jog. A második: az államot megillető halászati jog átrendezéséről szóló határozatok 2001. január 1-jén érvényüket veszítik. A harmadik: a halászati jog gyakorlásának körébe tartozó jogosítványok nem csak a MOHOSZ-ra, de tageszerveleteire is vonatkoznak, és az 55. § (2) bek. b) pontja alapján jogosultak voltak a pályáztatást a törvény hatályba lépését követően azonnal kezdeményezni, bizonyos feltételek megléte esetén.

A második rendelkezésből is kitűnik, hogy az államot illető halászati jogra pályázatokat kellett kiírni. A pályázat kiírásának időpontjára vonatkozó törvényi szabályozás hiányos, mivel a törvény 55. § (2) bek. c) pontja szerint a miniszter 2001. január 1. előtt csak a korábbi hasznosító kezdeményezésére írhat ki pályázatot. A kiírási határidőt rendezni kívánó 11. § csak a lejáró haszonbérletek eseté-

ben írja elő a lejáratot 6 hónappal megelőző kiírást. Mivel egyidejűleg csaknem ezer vízterület halászati jogának pályáztatása és a szerződés kötési megoldhatatlan feladat elé állította volna a főosztályt, ezért a pályázatok kiírását már 2000. nyarán megkezdték, az átmenet biztosítása érdekében, mondta a főosztályvezető. A haszonbérbe adandó vízterületek száma a minisztérium törvényi koncepciójának parlamenti elutasítása miatt jelentősen növekedett, mivel az állami tulajdonú vízterületeken felül több száz bányató, holtág és víztározó halászati jogát is meg kellett pályáztatni. A harmadik rendelkezésből adódó lehetőséget a horgász egyesületek nem használták ki, aminek alapvető oka a MOHOSZ szervezeti és pénzügyi válsága, tevékenységének átmeneti felfüggesztése volt. A törvény hatályba lépését követő 3 évben egyetlen egyesület sem kezdeményezte a pályázat kiírását. Ha ezt megtették volna, akkor a vízterületek nagy többségét már haszonbérletbe adták volna.

Erős nyomás nehezedett és nehezedik a halászati felügyelőkre és a minisztériumra is,

hogy bizonyos vízterületekre, így például a bányatavakra ne írjanak ki pályázatot. A halászati törvény hatályba lépését megelőzően létrejött bányató típusú halászati vízterületeket meg kell pályáztatni.

A vízügyi igazgatóságok egy része valamennyi pályázó számára már előzetes szerződéskötési kötelezettséget is igyekezett előírni annak érdekében, hogy a halászati hasznosító a vízügyi kezelőnek a vízterület után „rendszeres költség hozzájárulást” fizessen. Ennek mértéke jóval meghaladja a haszonbérleti díjat, s előírása a 120/1999. (VIII. 6.) kormányrendelet alapján aligha jogszerű.

Ez év március közepéig mintegy 900 vízterületre írtak ki pályázatot a megyei halászati felügyelők. Borsod megyében 145, Győr megyében 173, Pest megyében 63 halászati vízterület halászati jogát hirdették meg, míg Heves megyében csupán 10, Nógrádban 15 vízterületét. Ez ideig mintegy 670 vízterület adatainak feldolgozása fejeződött be. A feldolgozott pályázatok 70 százalékára, tehát 470 vízterületre csak egyetlen pályázó, az eddigi hasznosító jelentkezett, s mintegy 200 vízfelületre akadt több pályázó. A feldolgozott pályázatok között 91 Borsod, 155 Győr és 56 Pest megyei található.

A többes pályázatokat a halászati szakértőkből álló Országos Halászati Bizottság, a miniszter tanácsadó szervezete véleményezi. A döntés többségi szavazással születik. A vélemény kialakítása után hosszas levelezési folyamat kezdődik, mert a törvény az érdekelt miniszterek – a közlekedési, valamint a környezetvédelmi és vízügyi – egyetértéséhez kötötte a haszonbérleti szerződések megkötését.

(Folytatás a 8. oldalon)

CÉGBEMUTATÓ

Körösi Halászati, vagy Körösi Szövetkezet?

Az előző lapszámunkban megkezdett sorozatot folytatva, ezúttal rendhagyó helyszínen beszélgettünk Dr. Csoma Antallal, a Körösi Halászati Szövetkezet – de igaz a Körösi Szövetkezet elnevezés is – elnökével. A 8. Fegyver, Horgászat, Vadászat Nemzetközi Kiállításon (FeHoVa) a körösiek immár hagyományosan vesznek részt. A standon nem csupán a haltermékeket mutatták be – három cég, a Körösi Szövetkezet, a Győri Előre Halászati Szövetkezet és a Fishcoop Rt. közös fellépéseként – hanem halász- és vadászhalókat is. Ebből is kitűnik, hogy az élet bonyolult: csupán halászból nehéz ma Magyarországon megélni.

A címre utalva Csoma Antal kifejtette: jogos a kérdés, mivel mindkét név olvasható a cégtáblájukon, ugyanis két szövetkezetről van szó. A két cég között azonban minőségi különbség mutatkozik. A Viharsarok Halászati Termelő Szövetkezet az átalakulás korszakában végelszámolással szűnt meg. Az akkori dolgozó tagok létrehozták a Körösi Halászati Szövetkezetet az érvényes szövetkezeti törvény szerint. Ez a szövetkezet tehát 1992 óta működik, s végzi a Békés megyei és a hozzá kapcsolódó Szolnok, Csongrád megyei és hajdúsági természeti vizeken a halgazdálkodást. A szövetkezetnek 185 hektár halastava van, amelyhez további 76 hektárt bérel, továbbá egy halfeldolgozó üzemet is működtetett, 2001-ig.

1999-ben lehetőség nyílt a termékértékesítő szövetkezetek megalakítására, így kezdtek el megszervezni a halértékesítő és feldolgozó szövetkezetet. Az új szövetkezet, melyet Körösi Halértékesítő, Halfeldolgozó és Mezőgazdasági Termékértékesítő Szövetkezetnek, rövidebben Körösi Szövetkezetnek hívnak, nem kapott az alakuláskor támogatást, így csupán 2001. februárjában megkezdődött az új szövetkezetben is a munka. A feldolgozó üzemet a Körösi Halászati Szövetkezettől bérbé vették. A halászok a 2000 hektárt kitevő természeti vizeken östermelői formában végzik munkájukat, s a kifogott zsákmányt az új szövetkezet veszi át. Az új szövetkezet tervezett árbevétele 80 millió forint. A Halászat Szövetkezet a halastavi tevékenység mellett foglalkozik a horgászat-tal, a halkihelyezéssel és annak védelmével.

A kétféle válasz az adott gazdasági környezethez való igazodást jelentett, mondta az elnök. A termékértékesítés leválasztásával produktívabb, gazdaságosabb munkát végez mindkét szervezet. Az új szövetkezet gazdálkodott vett fel – 30 millió forintot, 10 éves futamidőre – amelynek segítségével a halfeldolgozót az EU normák szerint felújítják, továbbá

mindkét szövetkezet finanszírozási gondjain enyhítenek. A halfeldolgozó kapacitása évi ezer tonna, amelyet ma még nem tudnak kihasználni, elsősorban a piac szűkössége miatt. Am az is igaz, hogy az utóbbi évben megnőtt a feldolgozott haltermékek iránti keres-

let. S ezt áruvalpallal is követhetjük, hiszen azzal, hogy a halászatban az östermelői formát vezették be, sokkal több halat értékesítenek a halászok. Köszönhető ez az érdekeltségi rendszernek, ugyanis minden halásznak van egy vízfelülete, ahol dolgozik, amit karbantart, ellenőriz, s így érdeke minél

több halat értékesíteni. A halászok 16-an vannak, halfeldolgozóban idénymunkától függetlenül 18–28-an dolgoznak.

A piaci helyzetről szólva Csoma Antal kifejtette: az élőhalat elsősorban a feldolgozó számára értékesítik, de adnak el kereskedőknek üzletláncoknak is. A halfeldolgozó esetében három fő értékesítési irányt határoz meg az elnök. Az egyik az üzletláncok hálózata, a másik a DELFORG Kft. nevű külföldi cég, amely ugyan tengeri halak értékesítésével foglalkozik, de a halászlé sűrítmenyt tőlük veszi, míg a harmadik csatorna a saját értékesítés. Az üzletláncokhoz sorolja a konzervgyárakat és a gyermekélelmiszert is az elnök. A fő termék a halászlé sűrítmeny, ehhez kapcsolódik a halszelet, a halfilé, busából, pontyiból vagy más halfajból. A halszelet, a halfilé külön terméként is megjelenik a piacon, miként az egészben csomagolt ragadozó halfajok is, mint például a süllő, a csuka, a harcsa. A Széchenyi program keretében két új termékkel is – olajos hal busából, pácolt hal szintén busából – megjelennek a piacon, amennyiben megkapják hozzá a támogatást.

A kiállításon – magam is tapasztaltam – óriási volt az érdeklődés a termékek iránt.

Ez talán abból is adódik, hogy az egyetlen olyan standja volt a kiállításnak, ahol együtt jelent meg a haltermelés, a halfeldolgozás és az alapanyag ellátás (az alapanyagot ez esetben a háló jelenti). Az érdeklődésre jellemző, hogy a megnyitót követően a standon megjelent dr. Németh János, az Alkotmánybíróság elnöke, dr. Pólt Péter legfőbb ügyész, akik a kóstoló után arra biztatták a kiállítókat, hogy megfelelő csomagolással érdemes a piacra betörni a termékekkel.

Ma már elmondható, hogy a haltermékek iránt, még ha lassan is, de nő a kereslet. Az már nem szerencsés dolog, hogy más húságatokban katasztrófáknak kell bekövetkezniük ahhoz, hogy a halhúsrá irányuljon a figyelem. A hal ugyanis egészséges termék, ám tudomásul kell venni, hogy a fogyasztók asztaláról nem tudja, igaz nem is akarja, kiszorítani sem a sertés, sem, a marha, sem a baromfi és más húsféléket.

A halfogyasztás növelése érdekében megkezdett munka – a Haltermelők Országos Szövetségének „Egyen halat, finom falat” szlogenrel fémjelzett marketing programjáról van szó – rendkívül fontos, hangsúlyozta az elnök. A FeHoVa-n a közös standon megjelent a jól ismert kék-fehér lógó. Csoma Antal úgy véli, hogy minden alkalmat meg kell ragadni ahhoz, hogy a halfogyasztást népszerűsítsék. S ma már olyan eseményeken is jelen vannak a halászok, mint például a halhoz illő borok versenye, vagy éppen az áprilisban megrendezendő gyomaendrői sajt-túró fesztivál, ahol ismét beigazolódhat, hogy a halételek is jól illeszkednek ebbe a sorba.

Csoma Antal végeztél személyes gondolatmenettel zárta a beszélgetést. Születése óta áll élete középpontjában a hal, a halászat: 1964-ben főagronómusként

kezdett el dolgozni Szolnokon. A 37 év alatt rendkívül sok problémával találkozott, például az iraki-iráni háború miatt az oda irányuló hazai busa export itthon maradt. Tíz-ezer tonna busafelesleget kellett eladni, s a piaci egyensúlyt megteremteni, amit néhány év alatt sikerült is elérni. Optimizmus mondatja azt, hogy a bajok okozhatnak pillanatnyi megtorpanást, de ezeken a halászok előbb-utóbb túllépnek.

H. Gy.

A halászati jog pályáztatásáról

(Folytatás a 6. oldalról)

Az albizottság végül is öt pontos határozatot fogadott el, a tájékoztatás tudomásul vételével.

1./ A halászati vízterületek pályáztatásának eddigi tapasztalatai alapján az ellenőrző albizottság fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy csak a törvényesség maximális betartása mellett van esély a Hhtv. preambulumban is rögzített ökológiai és szakmai szempontoktól idegen lobby-tevékenység érvényesülésének megakadályozására. Ebben az irányba hat az is, ha a döntéshozók – az eddigieknek megfelelően – továbbra is tiszteltben tartják az Országos Halászati Bizottság véleményét.

2./ Az ellenőrző albizottság kéri és kezdeményezi, hogy a pályázati kiírásokban szereplő szakhatósági előírások vállalása esetén ne kerüljön sor az e feltételeket is rögzítő haszonbérleti szerződés ismételt szakhatósági véleményezésre. Az ellenőrző albizottság véleménye szerint az eljárás ezen szakaszában már nem merülhetnek fel olyan új szempontok, amelyek a pályázati feltételek kiírása előtti véleményalkotás során fel nem merültek volna. Ha valóban új körülmények adódnak, akkor az adott halászati vízterületre szólnak új pályázati kiírásnak van helye.

3./ Az ellenőrző albizottság kezdeményezi annak vizsgálatát, hogy mennyiben jogszerű a vízügyi kezelőknek a 120/1999. (VIII. 6.) Korm. Rendeletre alapozott gyakorlata, ami a leendő halászati haszonbérlet előzetes szerződéskötési kötelezettséggel, valamint indokolatlanul magas összegű rendszeres költség hozzájárulás fizetési kötelezettséggel terheli.

4./ Az ellenőrző albizottság kezdeményezi, hogy a jelenlegi pályáztatási kampány lezárását követően – a szerzett tapasztalatok alapján – készüljön olyan tartalmú jogszabály-módosítás, ami a szerzett jogok tiszteltben tartása mellett elkerülhetővé teszi, hogy a jelenleg megkötendő haszonbérleti szerződések lejáratakor ismét a mostanihoz hasonló munkateher nehezdedjen a halászati hatóságokra.

5./ Az ellenőrző albizottság üdvözli mindazt a megoldást és gyakorlatot, szükség szerinti jogszabály módosítást, ami azt célozza, hogy a halászati vízterületeknek minden pillanatban legyen felelős gazdája a korábbi hasznosítóval történt korrekt elszámolás, illetve az új hasznosító jogának zavartalan gyakorlása együttesen biztosítható legyen, biztosítva ezáltal azt, hogy az adott vízterület ne kerülhessen ökológiai veszélybe, a halászok folytathassák halgazdálkodási tevékenységüket, s a horgászok is zavartalanul hódolhassanak kedvelt szenvedélyüknek.

Halászati ágazat Széchenyi-terv pályázata

Mint ahogy a korábbi számban már jeleztük és beszámoltunk róla, a Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszékének koordinálásával múlt évben elkészült a halászati szektor fejlesztését célzó, a Széchenyi-tervhez kapcsolódó előpályázat. Ez a pályázat kiváló minősítést kapott és a részvevő vállalkozások és intézmények nagy reményekkel várták a végleges pályázati kiírást.

A pályázat elkészítése

A pályázatot az Oktatási Minisztérium 2001. január 11-én hirdette meg, március 5-ei beadási határidővel. Szűk két hónap állt a gesztor szervezet rendelkezésére, hogy a vállalkozások terveit konkrét elképzelések formájában írásba öntse. A pályázatban 29 vállalkozás és 8 intézmény szerepel.

A formai követelmények igen szigorúak voltak: alapadatokat tartalmazó űrlap kitöltése mellett az ágazat fejlesztését célzó elképzeléseket tömören (max. 25 oldalon) kellett bemutatni, emellett 5 táblázatot kellett kitölteni. Ez utóbbiak okozták a legnagyobb gondot és problémát a szervezőknek, mivel az egyes részvevők összes vállalt feladatáról el kellett készíteni a táblázatokat, amelyekben a vállalkozások csekély segítséget tudtak csak nyújtani. Sok bonyodalmat okozott a pályázat végső pénzügyi kialakítása, mivel az útmutatóban egymásnak ellentmondó információk tájékoztatták vagy félretájékoztatták a pályázat készítőit. A pályázat elkészítésének végső fázisában (utolsó 1 hét) összeállt egy 7 fős csapat, mely a gödöllői Halgazdálkodási Tanszéken naponta hajnalig dolgozott azért, hogy határidőre és a lehetőségekhez mérten kidolgozva elkészítse a pályázatot. A munka menetét bonyolította, hogy a pályázat nagy részét angolul is be kellett nyújtani, ami szintén nagy munkát jelentett. Végül a beadás előtti napon, vasárnap hajnalban elkészült a pályázat, mely 930 oldalas lett és 25 kg-os csomagban adtuk fel az OM címére.

Az ágazat fejlesztési tervének fő irányai

A halászati ágazat a Széchenyi-terv Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programjában egy olyan több tudományra kiterjedő és integráló projekttel kíván részt venni, melynek alapvető célkitűzése a biológia és technológiai alapok minőségi fejlesztése, átalakítása a piacképes (gazdag választékú, konyhakész, feldolgozott, illetve exportképes) haltermékek bővített előállítására céljából.

A projekt felöleli az alapozó biológiai (genetikai, élettani, szaporodásbiológiai, etológiai, ökológiai, vízkémiai, halkórtani) tudományokat, a tenyésztés technológiai ismereteket (mezőgazdasági, műszaki, és ökonómiai diszciplinákat), ugyanakkor integráló

jelleget is, miután egybefogja az ágazat minden szereplőjét, köztük egyetemeket, ágazati kutatóintézetet, mikro-, kis-, és középvállalkozásokat, valamint más vízhasznosítókat.

A korábbi híradásunkban már közöltük annak a tervezett 6 alprojektnek a leírását táblázatos formában, amit az előpályázat során a részvevők egyetértésével a gesztor szervezet kialakított. Ezek többé-kevésbé módosultak a „nagy” pályázat végleges beadásánál. A kutatás-fejlesztés irányait végül 15 részfeladatban határozták meg.

A pályázatban mindegyik részfeladathoz alap és alkalmazott kutatás-fejlesztési projektek társulnak, valamint minden részfeladatnak van egy-egy felelős irányítója, aki a munka koordinálását, az eredmények értékelését és a jelentések írását szervezi.

Összefoglalás, a pályázat további menete

Összefoglalva, a tervezett K+F tevékenység sokrétű közvetlen és közvetett hatása is közrejátszik abban, hogy elkezdődik az a termékszerkezet váltási, modernizációs folyamat, amelynek végeredményeként a halászat egy ökológiai alapokon dolgozó, a fenntartható környezet igényeit is messzemenően figyelembe vevő, európai mértékkel is korszerű termékszerkezettel, és nyereségtermelő képességgel rendelkező ágazattá válik, amelynek szereplői emberhez méltó termelési körülmények között az Európai Unióban is versenyképes halászati termékeket állítanak elő. A tervezett fejlesztés közrejátszik abban is, hogy a halfogyasztás rövid időn belül az ágazatban már korábban megfogalmazott 5-6 kg / fő / év mértékűre növekszik, és a későbbiekben is fokozatosan növekedve, hosszú távon közelíti az európai értékhez.

A pályázatról a végső döntést május végén június elején hozzák. Sikeres, támogatásra érdemesnek ítélt pályázat esetén megkezdődnek a szerződéskötési tárgyalások és a tervek szerint augusztus végén nyílnak meg a pénzügyi keretek.

Végül a szerzők megragadják az alkalmat, hogy ezúton mondjanak köszönetet a pályázat elkészítésében részvevő kollégáknak és munkatársaknak a hatalmas munkáért.

Urbányi Béla és Horváth László

*Szent István Egyetem,
Halgazdálkodási Tanszék, Gödöllő*